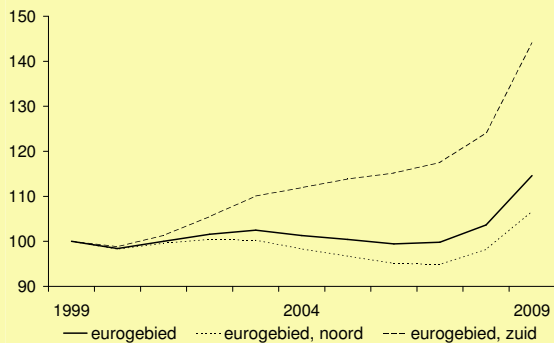


Perifere economieën van Europa komen in het nauw

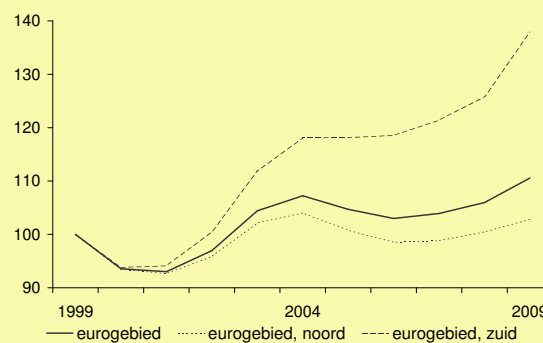
De zuidelijke eurolanden worden deze dagen vaak aangeduid als de 'periferie' van het eurogebied. De rente die overheden in deze landen betalen over hun schulden, is in de loop van 2008 en 2009 fors opgelopen. De eerste uitgifte dit jaar van Griekse staatsobligaties, op 25 januari, ging gepaard met geruchten over de weigering van Chinese staatsfondsen om in deze titels te beleggen of om een aandeel te nemen in Griekse banken en leidde tot onrust onder beleggers. Het renteverskil met Duitse staatsobligaties – het ijkpunt van financiële degelijkheid in Europa – bereikte een record. Ook de rente op staatsschuld van de andere zuidelijke landen liep op (zie figuur 2.12). Naast financiële problemen in de publieke sector kampen deze landen met een gestaag verlies aan prijsconcurrentiekracht – het gevolg van relatief snelle loonstijgingen en achterblijvende arbeidsproductiviteitsgroei. Eurolanden kunnen een verlies aan prijsconcurrentiekracht ten opzichte van andere eurolanden niet compenseren door devaluatie van de eigen munt. Structurele verschillen in de ontwikkeling van de arbeidskosten per eenheid product (akpep) tussen eurolanden leiden tot onevenwichtigheden binnen het eurogebied, zoals toenemende verschillen in algemeen prijspeil en werkloosheid.

Arbeidskosten in Zuid-Europa rijzen de pan uit^a

Arbeidskosten per eenheid product



Relatieve arbeidskosten per eenheid product^b



^a Akpep in de verwerkende industrie, euromebied, 1999-2009, indices 1999=100. Cijfers voor 2009 zijn voorlopig. Bronnen: OESO, Thomson/Reuters, CPB. Eurogebied: huidige 16 landen exclusief Cyprus, Malta, Slovenië. Eurogebied, noord: België, Duitsland, Finland, Frankrijk, Ierland, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Slowakije. Eurogebied, zuid: Griekenland, Italië, Portugal, Spanje.

^b De relatieve akpep is de akpep in het rapporterende land in afwijking van de gemiddelde akpep bij concurrenten op uitvoermarkten van dat land.

In het linker deel van bovenstaande figuur is te zien dat de gemiddelde akpep in de zuidelijke eurolanden sinds de invoering van de euro op 1 januari 1999 bijna voortdurend zijn gestegen (met in totaal 44%), terwijl die in noordelijke eurolanden tamelijk stabiel zijn. De prijsconcurrentiepositie van de zuidelijke landen binnen het eurogebied wordt steeds zwakker. In het rechter deel van de figuur is het verloop van de gemiddelde *relatieve* akpep van noordelijke en zuidelijke landen weergegeven. Ook de relatieve akpep in de noordelijke landen zijn sinds 1999 nauwelijks toegenomen. De relatieve akpep van de zuidelijke landen geeft daarentegen een dramatische toename te zien. In de zuidelijke landen zijn de akpep sinds de introductie van de euro met meer dan een derde gestegen ten opzichte van de internationale concurrentie. Dat de akpep in de industrie van de zuidelijke landen zo snel zijn opgelopen, is niet het gevolg van hoge en aanhoudende nominale loonstijgingen. De gemiddelde loonontwikkeling in het zuiden loopt niet of nauwelijks uit de pas met die in de rest van het eurogebied. De grote stijging van de akpep in het zuiden is vrijwel geheel te wijten aan achterblijvende arbeidsproductiviteitsgroei.

Overigens is de betrouwbaarheid van sommige cijfers voor de zuidelijke landen kwetsief. Dat geldt vooral voor de arbeidsproductiviteit, die soms een opmerkelijke ontwikkeling te zien geeft.